

LUKÁŠŮV PŘÍBĚH – MNĚ SE TO STÁT NEMŮŽE?

Lukášovi je dnes šestnáct let, učí se tesařem, dělá graffiti a maluje. Když mu byly čtyři roky, jeho rodiče se rozvedli. Lukáš byl svěřen do péče své mamky. Spolu s ní a starším bratrem žili v Aši a nic jim nechybělo. Bratr se později odstěhoval, protože už byl dospělý a chtěl se osamostatnit. Zůstali tedy s mamkou dva, ale i to bylo docela fajn.

Když bylo Lukášovi čtrnáct, našla si jeho mamka nového přítele. Ten s ním ale nevycházela a ani Lukáš s ním. Nemohl však mamce mluvit do toho, s kým se má nebo nemá vídat. Nakonec mu mamka jednoho dne oznámila, že se budou stěhovat z Aše do Turnova a budou bydlet společně s jejím přítelem. S tím ale Lukáš nesouhlasil. V Aši žil celý život, měl tu tátu, babičky, kamarády. Mamka ale byla rozhodnutá, takže se nakonec přece jen musel do Turnova vydat.

V Turnově jim to doma přestalo s mamkou klapat. Konflikty s jejím přítelem byly na denním pořádku. Lukáš se cítil na všechno sám. Několikrát z domova utekl, jednou po něm dokonce museli vyhlásit celostátní pátrání. Našel si partu, se kterou chodil za školu a kouřil trávu. Nepřipravoval se do školy, takže začal mít špatné známky. Protože byl několikrát přistižený při tom, jak ve škole kouří, dostal důtku ředitele školy. Ta však ničemu nepomohla a Lukáš ve svém chování pokračoval.

Mamka už nevěděla, co si s ním počít, a tak se obrátila na orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD, tzv. „sociálka“). Sociální pracovníce jí doporučila, aby na dva měsíce umístila Lukáše do diagnostického ústavu. Prý k tomu postačí, když uzavře s diagnostickým ústavem smlouvu. Lukášova mamka to udělala, na nic se syna neptala. Lukáš se tedy stěhoval do diagnostického ústavu. Myslel, že je to na dva měsíce a pak se vrátí domů.

V tom se ale spletl. V průběhu pobytu mu sociální pracovníce z OSPOD přijela říct, že z diagnostického ústavu nepůjde domů, ale do tzv. dětského domova se školou (dětský „pasták“). Rozhodl o tom soud. Prý je to jen na jeden školní rok a pak se uvidí. Lukáše to zarazilo – vůbec to nečekal a nikdo s ním o tom nemluvil. Mohl proti tomu vůbec nějak protestovat? Nakonec si ale řekl, že je to možná tak lepší, alespoň nebude muset bydlet s mamčíným přítelem.

Měl štěstí – i když děti v dětském domově se školou obvykle chodí do školy uvnitř ústavu, on mohl dojíždět do jiného města. A každý víkend trávil u mamky. Jenže tento stav neměl trvat dlouho. Vychovatelům se nezdálo jeho chování, a když jednoho dne posprejoval zastávku, obrátili se společně se sociálkou (OSPOD) na soud. Lukáš o tom opět nic nevěděl, nikdo s ním nemluvil. Soud do 24 hodin rozhodl o jeho přemístění do vzdáleného výchovného ústavu. Když vychovatelé Lukášovi oznámili, že se bude muset zase stěhovat, byl opět zaskočený a nesouhlasil s tím. A to ještě nevěděl, co ho čeká.

Ve výchovném ústavu totiž platila přísná pravidla a jejich dodržování bylo systematicky kontrolováno. Podle toho, jak byli chlapci poslušní, byli zařazováni do tzv. kategorií výhod, od čehož se odvíjelo i to, na kolik hodin budou moci jednou za týden výchovný ústav opustit. Samostatnou vycházku musel ale povolit vychovatel. Lukáš vyfasoval od skladnice ústavní oblečení s číslem 17, které měl jednou za čtrnáct dní donést na přeprání. Pokud se mu nějaké oblečení roztrhalo anebo je ztratil, musel je zaplatit. Kromě několika hodin samostatných vycházek nemohl výchovný ústav sám vůbec opustit. I do protějšího obchodu musel chodit s vychovatelem. Kapesné nedostával do ruky, ale měl je u sebe vychovatel a Lukáš mu musel vždycky říct, co by si chtěl koupit a proč. Vychovatel potom rozhodl, jestli mu peníze dá, nebo ne.

Hned první týden se navíc stala hrozná věc – Lukáš byl v noci napaden ostatními chlapci. Nejdřív se to bál oznámit, ale protože měl výrazné podlitiny a zlomené žebro, incident se nepodařilo utajit. Vychovatelé ho tedy druhý den vzali do nemocnice, která celou věc oznámila policii. I když Lukáš nikoho neprávě, policie do výchovného ústavu přijela a všechny chlapce vyslechla. Nic se nedozvěděla. Lukáš měl ale velký strach z návratu z nemocnice zpět do výchovného ústavu. Bál se, že by si kluci mohli myslet, že to policii oznámil on, a mohli se mstít. Prosil, aby mohl jít zpět k mamce. Ředitel výchovného ústavu řekl, že to není možné. Uznal ale, že je Lukáše potřeba ochránit, a tak ho umístil na tzv. zdravotnický pokoj, kde jej zamknul.

Lukášovi sem nosili vychovatelé jídlo, jinak tu trávil celý den sám. V případě potřeby mohl zazvonit. Neměl tu nic – televizi, knížky, papír a tužku, mobil, cokoli. Čím déle tu pobýval, tím víc se začínal cítit jako blázen. Hledal cokoli, čím by se mohl zabavit, skryté nápisy – pod stolem, za plakátem na zdi. V noci ho chodil kontrolovat vychovatel tak, že mu vždycky posvítil baterkou do očí, aby si ověřil, že spí.

Lukáš na uzamčeném zdravotnickém pokoji nakonec strávil 5 dní. Jeho mamku totiž tato situace přesvědčila, že už Lukáše nechce nechat v žádném ústavu a že by byla ráda, kdyby se vrátil domů. Navíc se v mezidobí se svým přítelem rozešla. Věci ale nešly tak hladce – Lukášův návrat k mamce musel odsouhlasit soud. Ten nakonec, protože se na mamčinu stranu postavila i sociálka (OSPOD), s Lukášovým návratem souhlasil. Nikdo se Lukáše ani tentokrát na nic neptal, ale tentokrát jej ani nenapadlo se nad tím zamýšlet – byl rád, že je to všechno za ním.